

ව්‍යාපාරික මූල්‍ය ප්‍රකාශන

මෙම පරිච්ඡේදය මගින් පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කෙරේ.

- 4.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන හැඳින්වීම
- 4.2 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය
- 4.3 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

4.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන හැඳින්වීම

ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේ දී ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු මූලික සටහන් පොත්වල වාර්තා කිරීමෙන් පසු ව ලෙජර් ගිණුම්වලට පිටපත් කරන ආකාරයත් එම ලෙජර් ගිණුම් තුළනය කර ලබාගන්නා ශේෂ ඇතුළත් කර ශේෂ පිරික්සුමක් පිළියෙල කරන ආකාරයත් 10 වන ශ්‍රේණියේ පාඩම්වලින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

බොහෝ ව්‍යාපාරවල අපේක්ෂාව වන්නේ ලාභ ලබමින් තම ව්‍යාපාරික කටයුතු සාර්ථක ව පවත්වා ගෙන යාමයි. මෙහි දී, උපයාගත් ලාභය හෙවත් ඉපැයූ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවතී ද යන්න සොයා බැලීම වැදගත් වේ. තව ද ව්‍යාපාරයේ වත්කම්, හිමිකම සහ වගකීම්වලින් පෙන්නුම් කරන මූල්‍ය තත්ත්වය ද දැනගැනීම වැදගත් වේ. මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය දැනගත හැක්කේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ය.

ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ව්‍යාපාරය විසින් අත් කරගෙන ඇති මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය අනාවරණය කර ගැනීමටත්, මූල්‍ය තත්ත්වය අවබෝධ කර ගැනීමටත් හැකි වන සේ පිළියෙල කරන වාර්තා මූල්‍ය ප්‍රකාශන නම් වේ.

ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන්නේ යම් නිශ්චිත කාලච්ඡේදයක් ආවරණය වන පරිදි ය. එය ගිණුම් කාලච්ඡේදය ලෙස හැඳින්වෙන අතර මෙය සාමාන්‍යයෙන් වර්ෂයක කාල සීමාවකි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියේ නිමැවුම වේ.

විවිධ ව්‍යාපාර සංවිධාන සඳහා විවිධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරනු ලබන අතර තනි පුද්ගල වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක පිළියෙල කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන 02ක් පිළිබඳ ව පමණක් අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පරිච්ඡේදයෙන් සිදු කෙරේ.

තනි පුද්ගල වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් විසින් එහි මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය දැනගැනීමට ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් සඳහා පිළියෙල කරන ප්‍රධාන මූල්‍ය ප්‍රකාශන දෙකකි.

01. ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය
02. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

4.2 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය

වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් විසින් ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ඉපැයූ ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කර ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තාව ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය නම් වේ. මෙම ප්‍රකාශනය අතීතයේ දී ආදායම් ප්‍රකාශය යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබූ ව ද වර්තමානයේ දී ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය ලෙස භාවිත කරනු ලැබේ.

වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් විසින් උපයාගත් ලාභය හෙවත් ඉපැයූ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීම පියවර දෙකකින් සිදුවේ.

01. දළ ලාභය ගණනය කිරීම
02. ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම

01. දළ ලාභය ගණනය කිරීම

දළ ලාභය ගණනය කරන්නේ විකුණුම් ආදායමින් විකුණූ භාණ්ඩවල පිරිවැය අඩු කිරීමෙනි.

විකුණුම් ආදායම

ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ සිදු කරන ලද අත්පිට විකුණුම් හා ණයට විකුණුම් යන දෙකෙහි එකතුව විකුණුම් ආදායම වේ.

නිදසුන :-	රු.
අත්පිට විකුණුම්	58 000
ණයට විකුණුම්	<u>76 000</u>
විකුණුම් ආදායම	<u>134 000</u>

විකුණුම් පිරිවැය (විකුණූ භාණ්ඩවල පිරිවැය)

විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩ තොගය සම්පූර්ණයෙන්ම විකුණා ඇති විටෙක එම විකුණන ලද භාණ්ඩ තොගයෙහි පිරිවැය විකුණුම් පිරිවැය වේ. එහෙත් යම් ව්‍යාපාරයක අදාළ කාලච්ඡේදය අවසාන වන විට නොවිකිණි ඉතිරි ව ඇති භාණ්ඩ තොගයක් ද තිබිය හැකි ය. එවිට විකිණීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැයෙන් නොවිකිණි ඇති ඉතිරි බඩු තොගයේ වටිනාකම අඩු කළ විට විකුණුම් පිරිවැය ලැබේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී එක් ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් අවසානයේ නොවිකිණි ඇති ඉතිරි බඩු තොගය අවසාන තොගය ලෙස හඳුන්වන අතර එය වත්කමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. එය ඊළඟ ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ ආරම්භක තොගය වේ.

නිදසුන් :-

2015.12.31 දිනට පැවති අවසාන ඉතිරි බඩු තොගය ඊළඟ ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයේ ආරම්භය වන 2016.01.01 දින ආරම්භක තොගය වේ.

අලුතින් ආරම්භ කළ ව්‍යාපාරයක නම් ආරම්භක තොගයක් නොපවතියි.

ගිණුම් කාල සීමාව තුළ විකිණීම සඳහා ආරම්භක තොගය ප්‍රමාණවත් නොවන බැවින් භාණ්ඩ අලුතින් මිල දී ගත යුතු ය. එලෙස සිදු කෙරෙන අත්පිට ගැනුම් හා ණයට ගැනුම් යන දෙකෙහි එකතුව මුළු ගැනුම්වල වටිනාකම බවට පත් වේ.

නිදසුන :-	රු.
අත්පිට ගැනුම්	24 000
ණයට ගැනුම්	<u>58 000</u>
මුළු ගැනුම්	<u><u>82 000</u></u>

මිල දී ගත් භාණ්ඩ ව්‍යාපාරික ස්ථානය කරා ගෙන ඒමේ දී තවත් වියදම් දැරීමට සිදු වේ. ගෙන ඒමේ කුලී, පැටවුම් ගාස්තු ඊට නිදසුන් ය. වර්ෂය තුළ ලබාගත් තොගයේ මුළු පිරිවැය ගණනය කිරීම සඳහා ගැනුම්වලට අදාළ තොගය විකිණිය හැකි තත්ත්වයට හා ස්ථානයට ගෙන ඒමට දරන ලද වියදම් සියල්ල එකතු කළ යුතු ය.

නිදසුන :-	රු.
ගැනුම්	82 000
පැටවුම් ගාස්තු	6 000
ගෙන ඒමේ කුලී	<u>9 000</u>
මිල දී ගත් තොගයේ මුළු පිරිවැය	<u><u>97 000</u></u>

මේ අනුව විකුණුම් පිරිවැය ගණනය කිරීමේ දී පහත සඳහන් අයිතම සැලකිල්ලට ගනී.

- W ආරම්භක තොගය
- W අත්පිට හා ණයට මිල දී ගත් තොගයේ මුළු පිරිවැය
- W අවසාන තොගය

නිදසුන :-	රු.
වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක පහත සඳහන් තොරතුරු පවතී.	
ආරම්භක තොගය	15 000
ගැනුම්	82 000
පැටවුම් කුලී	6 000
ගෙන ඒමේ කුලී	9 000
අවසාන තොගය	22 000

ඉහත තොරතුරුවලින් විකුණුම් පිරිවැය ගණනය කරන අන්දම පහත දැක්වේ.

	රු.
ආරම්භක තොගය	15 000
ගැනුම්	82 000
පැටවුම් කුලී	6 000
ගෙන ඒමේ කුලී	<u>9 000</u>
විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැය	112 000
අඩු කළා: අවසාන තොගය	<u>(22 000)</u>
විකුණුම් පිරිවැය	<u><u>90 000</u></u>

දළ ලාභය

දළ ලාභය යනු විකුණුම් ආදායමින් විකුණුම් පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබෙන ශේෂය වේ.

$$\text{දළ ලාභය/දළ අලාභය} = \text{විකුණුම් ආදායම} - \text{විකුණුම් පිරිවැය}$$

විකුණුම් ආදායම විකුණුම් පිරිවැයට වඩා වැඩි නම් එම වැඩි වූ ප්‍රමාණය දළ ලාභය වේ.

නිදසුන :-

විකුණුම් ආදායම රු. 134 000ක් ද විකුණුම් පිරිවැය රු. 90 000ක් ද නම් දළ ලාභය රු. 44 000කි.

$$\begin{array}{rcl} \text{විකුණුම් ආදායම} & - & \text{විකුණුම් පිරිවැය} & = & \text{දළ ලාභය} \\ 134\ 000 & & - 90\ 000 & & = & 44\ 000 \end{array}$$

විකුණුම් ආදායම විකුණුම් පිරිවැයට වඩා අඩු නම් එම අඩු ප්‍රමාණය දළ අලාභය වේ.

නිදසුන :-

විකුණුම් ආදායම රු. 134 000ක් ද විකුණුම් පිරිවැය රු. 140 000ක් ද නම් දළ අලාභය රු. 6 000කි.

$$\begin{array}{rcl} \text{විකුණුම් ආදායම} & - & \text{විකුණුම් පිරිවැය} & = & \text{දළ ලාභය} \\ 134\ 000 & & - 140\ 000 & & = & (6\ 000) \end{array}$$

විකුණුම් ආදායම සහ විකුණුම් පිරිවැය ආශ්‍රිත අගයන් ඇතුළත් කර දළ ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කරන ආකාරය පහත දී ඇති නිදසුන ඇසුරින් අධ්‍යයනය කරන්න.

තිසරගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 20XX.12.31 න් අවසන් වූ අතර පහත තොරතුරු ඔබ වෙත ලබා දී ඇත.

	රු.
ගැනුම්	75 000
විකුණුම්	168 000
පැටවුම් කුලී	8 500
ගෙන ඒමේ කුලී	9 500
20XX.01.01 ඉතිරි බඩු තොගය	15 000
20XX.12.31 ඉතිරි බඩු තොගය	20 000

20XX.12.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා දළ ලාභය ගණනය කිරීම

	රු.	රු.
විකුණුම්		168 000
අඩුකළා: විකුණුම් පිරිවැය		
ආරම්භක තොගය	15 000	
ගැනුම්	75 000	
පැටවුම් කුලී	8 500	
ගෙන ඒමේ කුලී	9 500	
විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැය	108 000	
අඩුකළා: අවසාන තොගය	(20 000)	
විකුණුම් පිරිවැය		(88 000)
දළ ලාභය		80 000

පාසල් ලිපි ද්‍රව්‍ය මිලට ගෙන නැවත විකිණීම සිදු කරන නීතියේ ලිපි ද්‍රව්‍ය වෙළෙඳසලෙහි ගිණුම් වර්ෂය 20XX.12.31න් අවසන් වේ. පහත සඳහන් දත්ත ඔබ වෙත ලබා දේ.

	රු.		රු.
අත්පිට විකුණුම්	80 000	20XX.01.01 ඉතිරි බඩු තොගය	15 000
ණයට විකුණුම්	120 000	20XX.12.31 ඉතිරි බඩු තොගය	18 000
අත්පිට ගැනුම්	45 000	පැටවුම් කුලී	6 000
ණයට ගැනුම්	75 000	ගෙන ඒමේ කුලී	7 000

01. 20XX.12.31න් අවසන් වර්ෂය සඳහා පහත සඳහන් වටිනාකම් ගණනය කරන්න.

විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැය
 විකුණුම් පිරිවැය
 දළ ලාභය

02. ඉහත ගණනය කළ වටිනාකම් ප්‍රකාශනයක් මගින් දක්වන්න.

02. ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම

කාලච්ඡේදය තුළ ඉපැයූ දළ ලාභය හෝ දළ අලාභය ගණනය කළ පසු ශුද්ධ ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කිරීම සිදු කළ යුතු ය.

ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීමේ දී යොදා ගනු ලබන මූලිකාංග වන ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

ආදායම්

අයිතිකරුවන් යොදන ප්‍රාග්ධනය නිසා හිමිකමෙහි සිදුවන වැඩිවීම් හැර හිමිකමෙහි සිදුවන අනෙකුත් වැඩිවීම් ආදායම් ලෙස හැඳින්වේ.

දළ ලාභය සහ ව්‍යාපාරය විසින් උපයන ලද අනෙකුත් සියලුම ආදායම් පිළිබඳ ව මෙහි දී සලකා බලනු ලැබේ. ව්‍යාපාරයක් විසින් උපයන වෙනත් ආදායම් සඳහා නිදසුන් පහත දැක්වේ.

නිදසුන් :-

- වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක අතිරික්ත මුදල් තැන්පතු වල යෙදීමෙන් ලබන පොලී
- ව්‍යාපාර ගොඩනැගිල්ලෙන් කොටසක් කුලියට දීමෙන් උපයන කුලී
- සීමිත පොදු සමාගම්වල කොටස් මිලට ගැනීමෙන් ලැබෙන ලාභාංශ
- ලැබූ වට්ටම්, කොමිස් ආදායම් යනාදිය

ව්‍යාපාරයක ශුද්ධ ලාභය හෝ ශුද්ධ අලාභය ගණනය කිරීමේ දී මෙම ආදායම් සියල්ලම සැලකිල්ලට ගත යුතු ය.

ව්‍යාපාරයක ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් තුළ ලැබූ ආදායම් සහ විකුණුම් පිරිවැය පහත දැක්වේ.
රු.

අත්පිට විකුණුම්	70 000
ණයට විකුණුම්	48 000
විකුණුම් පිරිවැය	52 000
ලාභාංශ ආදායම	5 000
කඩකුලී ආදායම	30 000
ලැබූ වට්ටම්	6 000
පොලී ආදායම	7 000

ඔබ විසින්

1. ව්‍යාපාරයේ දළ ලාභය හෝ දළ අලාභය ගණනය කරන්න.
2. වෙනත් ආදායම්වල එකතුව ගණනය කරන්න.

වියදම්

ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීමේ දී සලකා බැලෙන අනෙක් මූලිකාංගය වියදම් ය. ගැනිලි නිසා සිදුවන හිමිකමෙහි අඩුවීම හැරුණු විට හිමිකමෙහි සිදුවන අඩුවීම් වියදම් ලෙස හැඳින්වේ. රක්ෂණ ගාස්තු, කඩ කුලී, සේවක වැටුප්, ස්ථාවර වත්කම්වල සිදුවන ක්ෂය වීම්, බොල් ණය කපා හැරීම් ආදිය වියදම් ලෙස සැලකිල්ලට ගනී. මෙම වියදම් පහත දැක්වෙන අයුරින් වර්ග කර දැක්විය හැකි ය.

01. බෙද හැරීමේ වියදම්
02. පරිපාලන වියදම්
03. වෙනත් වියදම්
04. මූල්‍ය වියදම්

ඉහත දක්වන ලද වියදම් වර්ග පිළිබඳ ව කෙටි පැහැදිලි කිරීමක් පහත දැක්වේ.

බෙද හැරීමේ වියදම්

වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක විකිණීමේ හා බෙද හැරීමේ කටයුතු සඳහා දරන වියදම් බෙද හැරීමේ වියදම් ය. භාණ්ඩ තොග විකිණීමට, විකුණුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සහ විකුණූ බඩු තොගය ගෙන ගොස් බාර දීමට දැරූ වියදම් ආදිය වේ.

නිදසුන් :-

- ප්‍රචාරණ වියදම්, වෙළෙඳ සේවක වේතන, බොල්ණය, දුන් වට්ටම්, බෙද හැරීමේ වාහන ක්ෂය වීම්, විකුණුම් කොමිස්

පරිපාලන වියදම්

ව්‍යාපාර ආයතනය වෙනුවෙන් හා එහි පරිපාලන කටයුතු වෙනුවෙන් සිදු කරන වියදම් පරිපාලන වියදම් ය.

නිදසුන් :-

කුලී ගෙවීම්, රක්ෂණ ගාස්තු, ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්, පරිපාලන ගොඩනැගිලි ක්ෂය, අලුත්වැඩියා වියදම් සහ විදුලි ගාස්තු, කාර්යාල උපකරණ ක්ෂය යනාදිය වෙනත් වියදම්

බෙද හැරීමේ වියදම්, පරිපාලන වියදම් සහ මූල්‍ය වියදම් යන වර්ගවලට අයත් නොවූ වියදම් හා අලාභ ද පවතී. ඒවා වෙනත් වියදම් වේ.

නිදසුන් :-

මුදල් වංචා අලාභ, ගිනි හානි

මූල්‍ය වියදම්

ව්‍යාපාරය ණය මුදල් සපයා ගැනීම සඳහා සහ බැංකු ගිණුම් පවත්වාගෙන යාම සඳහා දරූ වියදම් මූල්‍ය වියදම් ය.

නිදසුන් :-

බැංකු ණය පොලී, බැංකු අයිරා පොලී, බැංකු ගාස්තු

ක්‍රියාකාරකම 03

භානුකගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම්කාලච්ඡේදය 20XX.12.31 දිනෙන් අවසන් වේ. පහත සඳහන් තොරතුරු ඔබ වෙත ලබා දේ.

බොල්ණය	බෙද හැරීමේ රථ ක්ෂය වීම්
ප්‍රචාරණ වියදම්	ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්
වෙළෙඳ සේවක වේතන	රක්ෂණ ගාස්තු
බැංකු ණය පොලී	බැංකු ගාස්තු
විදුලි වියදම්	කඩ කුලී ගෙවීම්
දුන් වට්ටම්	මුදල් වංචා අලාභ

ඔබ විසින් ඉහත සඳහන් කර ඇති වියදම් පහත දැක්වෙන ශීර්ෂ යටතේ වර්ග කරන්න.

බෙද හැරීමේ වියදම්	පරිපාලන වියදම්	වෙනත් වියදම්	මූල්‍ය වියදම්

ආදායම් හා වියදම් ඇතුළත් කරමින් ශුද්ධ ලාභය ගණනය කරන ආකාරය පහත දැක්වෙන නිදසුන ඇසුරින් අධ්‍යයනය කරන්න.

නිදසුන :-

තිමිරගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 20XX.12.31න් අවසන් වර්ෂය වන අතර පහත සඳහන් තොරතුරු ඔබ වෙත ලබා දේ.

	රු.		රු.
දළ ලාභය	230 000	ගොඩනැගිලි අළුත්වැඩියා වියදම්	45 000
ලැබූ වට්ටම්	12 000	ප්‍රචාරණ වියදම්	30 000
කොමිස් ආදායම්	5 000	වෙළෙඳ සේවක වේතන	24 000
පොලී ආදායම්	8 000	බැංකු ණය පොලී	12 000
රක්ෂණ ගාස්තු	16 000	මුදල් වංචා අලාභ	8 000
පරිපාලන වේතන	32 000		

20XX.12.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම

	රු.	රු.	රු.
දළ ලාභය			230 000
එකතු කළා: වෙනත් ආදායම්			
ලැබූ වට්ටම්		12 000	
කොමිස් ආදායම්		5 000	
පොලී ආදායම්		8 000	25 000
			255 000
අඩුකලා: වියදම්			
බෙද හැරීමේ වියදම්			
ප්‍රචාරණ වියදම්	30 000		
වෙළෙඳ සේවක වේතන	24 000	54 000	
පරිපාලන වියදම්			
රක්ෂණ ගාස්තු	16 000		
පරිපාලන වේතන	32 000		
ගොඩනැගිලි අළුත්වැඩියා වියදම්	45 000	93 000	
වෙනත් වියදම්			
මුදල් වංචා අලාභ	8 000	8 000	
මූල්‍ය වියදම්			
බැංකු ණය පොලී	12 000	12 000	(167 000)
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට මාරු කළා			88 000

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම

ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය දැක්වීම සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කළ යුතු බව ඔබ දැනටමත් දන්නා කරුණකි.

ඉහත දී පියවර දෙකකින් අධ්‍යයනය කළ දළ ලාභය හා ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය තුළින් ඉදිරිපත් කරන ආකාරය අධ්‍යයනය කරමු.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයක ඇතුළත් කළ යුතු තොරතුරු පහත දැක්වෙන ආකාරයේ ආකෘතියක් මගින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

..... ව්‍යාපාරය
 20XX.12.31 න් අවසන් වර්ෂය සඳහා
 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය රු. රු. රු.

විකුණුම්			XXXX
අඩු කළා: විකුණුම් පිරිවැය			
ආරම්භක තොගය		XX	
ගැනුම්		XX	
ගෙන ඒමේ කුලී		X	
පැටවුම් කුලී		X	
විකිණීමට ඉදිරිපත් කළ භාණ්ඩවල පිරිවැය		XXX	
අඩුකළා: අවසාන තොගය		(XX)	
විකුණුම් පිරිවැය			(XXX)
දළ ලාභය			XXX
එකතු කළා - වෙනත් ආදායම්			
කඩ කුලී ආදායම්		XX	
පොලී ආදායම්		XX	
ලැබූ වට්ටම්		XX	XX
			XXXX
අඩු කළා: වියදම්			
බෙද හැරීමේ වියදම්			
ප්‍රචාරණ වියදම්	XX		
වෙළෙඳ සේවක වේතන	XX		
දුන් වට්ටම්	XX		
බොල් ණය	XX		
බෙද හැරීමේ වාහන ක්ෂය	XX	XX	
පරිපාලන වියදම්			
විදුලි ගාස්තු	XX		
රක්ෂණ ගාස්තු	XX		
පරිපාලන වේතන	XX		
දුරකථන ගාස්තු	XX		
යන්ත්‍ර උපකරණ ක්ෂය	XX	XX	
වෙනත් වියදම්			
මුදල් වංචා අලාභ	XX		
තොග කපා හැරීම්	XX	XX	
මූල්‍ය වියදම්			
බැංකු ණය පොලී	XX		
බැංකු අයිරා පොලී	XX		
බැංකු ගාස්තු	XX	XX	(XXX)
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට මාරු කළා			XX

ශේෂ පිරික්සුමක දැක්වෙන දත්ත යොදා ගනිමින් ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන ආකාරය පහත දැක්වෙන නිදසුනින් පැහැදිලි කෙරේ.

නිදසුන :-

නවීෂාගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.12.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

ගිණුමේ නම	හර රු.	බැර රු.
20XX.01.01 දිනට කොගය	8 000	
ගැනුම්	145 000	
ගෙන ඒමේ කුලී	6 000	
පැටවුම් කුලී	3 000	
විකුණුම්		456 000
10% ස්ථාවර තැන්පතු	40 000	
ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම්		4 000
යන්ත්‍ර හා උපකරණ	140 000	
ලැබූ වට්ටම්		7 000
දුන් වට්ටම්	6 000	
රක්ෂණ ගාස්තු	8 000	
ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	5 000	
ප්‍රචාරණ වියදම්	20 000	
වෙළෙඳ සේවක වේතන	36 000	
කඩ කුලී වියදම්	30 000	
ණය ගැතියෝ	50 000	
බොල් ණය	2 000	
මුදල් ශේෂය	61 000	
බැංකු අයිරාව		20 000
10% බැංකු ණය		60 000
බැංකු ණය පොලී	6 000	
බැංකු අයිරා පොලී	1 000	
ප්‍රාග්ධනය		20 000
	567 000	567 000

සටහන. මිල දී ගත් භාණ්ඩ තොග සියල්ලම විකිණී ඇත.

නවීනාගේ ව්‍යාපාරය
20XX.12.31 න් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය

	රු.	රු.	රු.
විකුණුම්			456 000
අඩුකළා: විකුණුම් පිරිවැය			
20XX.01.01 තොගය		8 000	
ගැනුම්		145 000	
ගෙන ඒමේ කුලී		6 000	
පැටවුම් කුලී		3 000	
විකුණුම් පිරිවැය			(162 000)
දළ ලාභය			294 000
එකතු කළා: වෙනත් ආදායම්			
ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම්		4 000	
ලැබූ වට්ටම්		7 000	11 000
			305 000
අඩුකළා: වියදම්			
බෙද හැරීමේ වියදම්			
දුන් වට්ටම්	6 000		
ප්‍රචාරණ වියදම්	20 000		
වෙළෙඳ සේවක වේතන	36 000		
බොල් ණය	2 000	64 000	
පරිපාලන වියදම්			
රක්ෂණ ගාස්තු	8 000		
ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	5 000		
කඩ කුලී	30 000	43 000	
මූල්‍ය වියදම්			
බැංකු ණය පොලී	6 000		
බැංකු අයිරා පොලී	1 000	7 000	(114 000)
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට මාරු කළා			191 000

අමතර දැනුමට

ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ඉදිරිපත් කළ හැකි ආකාර දෙකකි. ඔබ දැනටමත් අධ්‍යයනය කරනු ලැබූ ප්‍රකාශනයක් මගින් ඉදිරිපත් කිරීම එක් ආකාරයකි. එය වර්තමාන පරිචය අනුව මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ඉදිරිපත් කරන ආකාරයයි.

එහෙත් අතීතයේ භාවිත වූ ක්‍රමයක් වූයේ එම දත්ත ගිණුමක ආකෘතියක් මගින් ඉදිරිපත් කිරීමයි.

වර්තමානයේ දී එම ක්‍රමය ඇතැම් විටක භාවිත වුවද **ඔබගේ අමතර දැනුම සඳහා පමණක්** ඉහතින් දක්වන ලද අභ්‍යාසයම ගිණුමක ආකෘතියක් මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

නවීනාගේ ව්‍යාපාරය
20XX.12.31 න් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා
වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම

	රු.	රු.		රු.
20XX.01.01 දිනට තොගය		8 000	විකුණුම්	456 000
ගැනුම්	145 000			
ගෙන ඒමේ කුලී	6 000			
පැටවුම් කුලී	3 000	154 000		
විකුණුම් පිරිවැය		162 000		
දළ ලාභය ප/ගෙ		294 000		
		456 000		456 000
බෙද හැරීමේ වියදම්			දළ ලාභය ඉ/ගෙ	294 000
දුන් වට්ටම්	6 000		පොලී ආදායම	4 000
ප්‍රචාරණ වියදම්	20 000		ලද වට්ටම්	7 000
වෙළෙඳ සේවක වේතන	36 000			
බොල් ණය	2 000	64 000		
පරිපාලන වියදම්				
රක්ෂණ ගාස්තු	8 000			
ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	5 000			
කඩ කුලී	30 000	43 000		
මූල්‍ය වියදම්				
බැංකු ණය පොලී	6 000			
බැංකු අයිරා පොලී	1 000	7 000		
		114 000		
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට මාරු කළා		191 000		
		305 000		305 000

20XX.01.01 දින මලී වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. 20XX.12.31 න් අවසන් වූ එම වර්ෂය සඳහා ඇයගේ ව්‍යාපාරයේ පොත්වලින් උපුටාගත් ශේෂ පහත පරිදි වේ.

ප්‍රාග්ධනය	300 000	බොල් ණය	9 000
විකුණුම්	650 000	පරිපාලන වේතන	40 000
බැංකු ණය	80 000	ප්‍රචාරණ වියදම්	60 000
ගෙන යාමේ කුලී	15 000	බැංකු ණය පොලී	6 000
කොමිස් ආදායම්	6 000	බැංකු ගාස්තු	2 000
ගැනුම්	200 000	ණය ගැතියෝ	45 000
ගෙන ඒමේ කුලී	5 000	ගොඩනැගිලි	280 000
10% ස්ථාවර තැන්පතු	60 000	ලිපි ද්‍රව්‍ය වියදම්	8 000
රක්ෂණ	12 000	මුදල් ශේෂය	301 000
තැන්පත් පොලී ආදායම්	6 000	මුදල් වංචා අලාභ	2 000

මිල දී ගත් සියලු භාණ්ඩ විකුණා ඇත.

1. පහත සඳහන් අයිතම් වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.

1. විකුණුම් පිරිවැය	5. පරිපාලන වියදම්
2. දළ ලාභය	6. වෙනත් වියදම්
3. වෙනත් ආදායම්	7. මූල්‍ය වියදම්
4. බෙද හැරීමේ වියදම්	8. ශුද්ධ ලාභය

2. 20XX.12.31 න් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන්න.

4.3 මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීමෙන් පසු ශේෂ පිරික්සුමේ ඉතිරි ව පවතින්නේ වත්කම් ගිණුම්, හිමිකම් ගිණුම් සහ වගකීම් ගිණුම් ශේෂ පමණි. එම වත්කම්, හිමිකම් හා වගකීම් ගිණුම්වල ශේෂ ඇතුළත් කර මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්නුම් කිරීමට යම් නිශ්චිත දිනකට පිළියෙල කරන වාර්තාව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය වේ. අතීතයේ දී ශේෂ පත්‍රය යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබුවේ ද මෙම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයම වේ. මෙම ප්‍රකාශනය මගින් ව්‍යාපාරයේ මූල්‍යමය හැකියාව හා ශක්තිය පෙන්නුම් කරයි.

ව්‍යාපාරයේ හිමිකරුවන්, ණයහිමියන්, මූල්‍යායතන යනාදී ලෙස ව්‍යාපාර කෙරෙහි ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්වවලට යම් යම් ආර්ථික තීරණ ගැනීමට මෙම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දැක්වෙන තොරතුරු වැදගත් වේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක මූලිකාංග

යම් නිශ්චිත දිනකට පවතින වත්කම්, හිමිකම හා වගකීම් ගිණුම්වල ශේෂ, ගිණුම්කරණ සමීකරණය මාර්ගයෙන් ද පෙන්නුම් කිරීම මීට පෙර සාකච්ඡා කර තිබේ. එය පහත පරිදි වේ.

$$\text{වත්කම්} = \text{හිමිකම} + \text{වගකීම්}$$

මෙම ගිණුම්කරණ සමීකරණය මගින් දක්වන සම්බන්ධතාව එනම් ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්නුම් කෙරෙන පරිදි වත්කම්, හිමිකම හා වගකීම් ගිණුම්වල ශේෂ විධිමත් අයුරින් පෙන්නුම් කිරීම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය තුළින් සිදුවේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක අන්තර්ගත ව ඇති මූලික කොටස් හෙවත් මූලිකාංග වර්ග තුනකි.

- P වත්කම්
- P හිමිකම
- P වගකීම්

වත්කම්

අතීත ගනුදෙනුවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන, අනාගතයේ දී ව්‍යාපාරයට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා එන්නා වූ, ව්‍යාපාරය විසින් පාලනය කෙරෙන සම්පත් වත්කම් වේ.

ව්‍යාපාරයක පවතින වත්කම් පිළිබඳවත් ඒවා ජංගම නොවන වත්කම් සහ ජංගම වත්කම් වශයෙන් වර්ග කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳවත් ඔබ 10වන ශ්‍රේණියේ දී අධ්‍යයනය කර ඇත. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක වත්කම් වර්ගීකරණය කර දක්වන ආකාරය පහත සඳහන් නිදසුන ඇසුරෙන් පරීක්ෂා කර බලන්න.

නිදසුන :-

නදීකගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 20XX.12.31න් අවසන් වේ. 20XX.12.31 දිනට පහත දැක්වෙන වත්කම් පැවතුණි.

ඉතිරි බඩු තොගය	රු. 30 000	යන්ත්‍ර	රු. 60 000
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	රු. 280 000	බෙද හැරීමේ මෝටර් රථ	රු. 400 000
ලී බඩු	රු. 20 000	අත ඉතිරි මුදල්	රු. 80 000
ණය ගැතියෝ	රු. 45 000	ස්ථාවර තැන්පතු (වසර 5)	රු. 50 000
බැංකු මුදල්	රු. 15 000	ස්ථාවර තැන්පතු (මාස 6)	රු. 20 000

නදීකගේ ව්‍යාපාරය

20XX.12.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (උධෘත)

	රු.	රු.
ජංගම නොවන වත්කම්		
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	280 000	
ලී බඩු	20 000	
යන්ත්‍ර	60 000	
මෝටර් රථ	400 000	760 000
ස්ථාවර තැන්පතු (අවු 5)		50 000
ජංගම වත්කම්		
අවසාන තොගය	30 000	
වෙළඳ ණය ගැතියෝ	45 000	
ස්ථාවර තැන්පතු (මාස 6)	20 000	
බැංකු මුදල්	15 000	
අතැති මුදල්	80 000	190 000
මුළු වත්කම්		1 000 000

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක වත්කම් ඉදිරිපත් කරනුයේ ඒවායේ ද්‍රවශීලතා අනුපිළිවෙළට ය. යම් වත්කමක් පාඩු නොලබා ඉක්මණින් මුදල් කර ගැනීමේ හැකියාව ද්‍රවශීලතාව නම් වේ. ද්‍රවශීලතාව අඩු වත්කම් පළමුවෙන් දක්වනු ලැබේ.

නිදසුන් :-

ද්‍රවශීලතාව අඩු අවසන් තොගය ජංගම වත්කම් යටතේ පළමුවෙන් දක්වන අතර ද්‍රවශීලතාව 100%ක් ඇති අතැති මුදල් අවසානයට දක්වනු ලැබේ. මෙය ජංගම නොවන වත්කම්වලට ද අදාළ වේ.

ක්‍රියාකාරකම 05

සුනිමල්ගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලඡේදය 20XX.01.01 ආරම්භ වී 20XX.12.31න් අවසන් වේ. 20XX.12.31 දිනට පහත සඳහන් ශේෂ පවතී.

	රු.
යන්ත්‍ර හා උපකරණ	185 000
ලී බඩු	25 000
ඉතිරි බඩු තොගය (20XX.12.31)	65 000
වෙළෙඳ ණය ගැතියෝ	52 000
අත ඉතිරි මුදල්	65 000
මෝටර් රථ	340 000
බැංකුවේ ඉතිරි මුදල්	40 000
ලැබිය යුතු ආදායම්	16 000

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන උධෘතයක වත්කම් වර්ගීකරණය කර ඉදිරිපත් කරන්න.

හිමිකම

යම් නිශ්චිත දිනකට ව්‍යාපාරයක පවතින මුළු වත්කම්වලින් කොටසක් වගකීම් බේරුම් කිරීම සඳහා භාවිත කිරීමට සිදු විය හැකි ය. අයිතිකරුවන්ට හිමි වන්නේ ඉතිරි ප්‍රමාණයයි. ඒ අනුව ව්‍යාපාරයක හිමිකරුවන් වෙනුවෙන් ඉතිරි ව පවතින වත්කම් ප්‍රමාණය හිමිකම ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. ශුද්ධ ලාභය නිසා හිමිකම වැඩි වන අතර ශුද්ධ අලාභය හා ගැනිලි නිසා හිමිකම අඩු වේ. තනි පුද්ගල ව්‍යාපාරයක හිමිකම ප්‍රාග්ධනය තුළින් නිරූපණය වේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක හිමිකම ගණනය කර දක්වන ආකාරය පහත සඳහන් නිදසුන ඇසුරෙන් පරීක්ෂා කර බලන්න.

නිදසුන :-

20XX.01.01න් ආරම්භ වී 20XX.12.31න් ගිණුම් කාලඡේදය අවසන් වේ.
 20XX.01.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය 150 000
 මුදල් ගැනිලි 12 000
 භාණ්ඩ ගැනිලි 8 000
 කාලඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය 50 000

20XX.12.31 දිනට හිමිකම ගණනය කිරීම

	රු.	රු.
20XX.01.01 ප්‍රාග්ධනය	150 000	
එකතු කළා - ශුද්ධ ලාභය	50 000	
	200 000	
අඩු කළා - ගැනිලි	(20 000)	180 000
20XX.12.31 හිමිකම්		<u>180 000</u>

20XX.12.31 දිනට ප්‍රාග්ධනය රු. 180 000 යනු අයිතිකරුගේ හිමිකමයි.

ක්‍රියාකාරකම 06

20XX.01.01 දින සුධීර රු. 240 000ක මුදල් ද රු. 30 000ක තම පෞද්ගලික ලී බඩු ද රු. 300 000 වටිනා තම පෞද්ගලික ගොඩනැගිල්ල ද යොදවා ළමා ඇඳුම් මිලට ගෙන නැවත විකිණීමේ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී.

20XX.06.30න් අවසන් වූ 06 මාසය තුළ දී රු. 360 000ක ආදායමක් ඉපැයූ අතර එ වෙනුවෙන් රු. 210 000ක වියදමක් දරන ලදී. සුධීර රු. 18 000ක මුදල් ද රු. 7 000ක් වටිනා ළමා ඇඳුම් තොගයක් ද තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ලබාගෙන ඇත.

ඔබ විසින් පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

1. 20XX.01.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය
2. කාලච්ඡේදය තුළ ඉපැයූ ශුද්ධ ලාභය
3. කාලච්ඡේදය තුළ දී සිදු කළ මුළු ගැනිලි ප්‍රමාණය
4. 20XX.06.30 දිනට සුධීරගේ හිමිකම

වගකීම්

අතීත ගනුදෙනුවක හෝ සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන ව්‍යාපාරය විසින් ගෙවිය යුතු අගය වගකීම් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

ව්‍යාපාරයක පවතින වගකීම් පිළිබඳවත් ඒවා ජංගම නොවන වගකීම් සහ ජංගම වගකීම් වශයෙන් වර්ග කළ හැකි බවත් ඔබ 10වන ශ්‍රේණියේ දී අධ්‍යයනය කර ඇත.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක වගකීම් ද්‍රවශීලතා අනුපිළිවෙළ අනුව වර්ගීකරණ කර දක්වන ආකාරය පහත සඳහන් නිදසුන ඇසුරෙන් පරීක්ෂා කර බලන්න.

නිදසුන :-

ව්‍යාපාරයක 20XX.12.31 දිනට ඇති වගකීම් පහත දැක්වේ.

	රු.
වෙළෙඳ ණය හිමියෝ	25 000
ගෙවිය යුතු කඩ කුලී	8 000
වසර තුනකින් පසු නිදහස් කළ යුතු බැංකු ණය	50 000
ගෙවිය යුතු රක්ෂණ ගාස්තු	4 000
ගෙවිය යුතු ණය පොලී	6 000
වසර දෙකකින් පසු නිදහස් කළ යුතු උකස් ණය	30 000

20XX.12.31 දිනට වගකීම් ලේඛනය

	රු.	රු.
ජංගම නොවන වගකීම්		
බැංකු ණය	50 000	
උකස් ණය	30 000	80 000
ජංගම වගකීම්		
වෙළෙඳ ණය හිමියෝ	25 000	
ගෙවිය යුතු කඩ කුලී	8 000	
ගෙවිය යුතු රක්ෂණ ගාස්තු	4 000	
ගෙවිය යුතු ණය පොලී	6 000	43 000

ක්‍රියාකාරකම 07

මධ්‍යම වසර 5කින් ආපසු ගෙවා අවසන් වන සේ වාර්ෂික ව බේරුම් කිරීම අරමුණු කරගෙන ලබා ගත් බැංකු ණය රු. 480 000කි. තව ද මෙම ව්‍යාපාරයේ වෙළෙඳ ණය හිමියන් රු. 60 000ක් ද ගෙවිය යුතු සේවක වැටුප් රු. 9 000ක් සහ ගෙවිය යුතු දුරකථන ගාස්තු රු. 4 000ක් ද පවතී.

ඉහත වගකීම්, ලේඛනයක් මගින් ජංගම නොවන හා ජංගම වගකීම් ලෙස වර්ගීකරණය කර ඉදිරිපත් කරන්න.

වත්කම්, වගකීම් සහ හිමිකම් ඇතුළත් කොට ව්‍යාපාරයක නිශ්චිත දිනකට පවත්නා මූල්‍ය තත්ත්වය විධිමත් අයුරින් පෙන්නුම් කිරීම සඳහා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයක් පිළියෙල කිරීම සඳහා පහත සඳහන් ආකාරයේ ආකෘතියක් භාවිත කළ හැකි ය.

..... ව්‍යාපාරය
..... දිනට
මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

ජංගම නොවන වත්කම්		
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	XXX	
මෝටර් රථ	XXX	
ලී බඩු උපකරණ	XXX	
යන්ත්‍ර	XX	XXX
දිගු කාලීන ස්ථාවර තැන්පතු		XX
ජංගම වත්කම්		
අවසාන තොගය	XX	
වෙළෙඳ ණය ගැතියෝ	XX	
ලැබිය යුතු ආදායම්	XX	
බැංකු මුදල්	XX	
අන ඉතිරි මුදල්	XX	XX
මුළු වත්කම්		XXXX
හිමිකම් හා වගකීම්		
20XX.01.01 ප්‍රාග්ධනය	XX	
එකතු කළා - ශුද්ධ ලාභය	XX	
අඩු කළා - ගැනිලි	XXX (X)	XX
ජංගම නොවන වගකීම්		
බැංකු ණය		XX
ජංගම වගකීම්		
ණය හිමියෝ	XX	
ගෙවිය යුතු වියදම්	XX	
බැංකු අයිරාව	XX	XX
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්		XXXX

නිදසුන :-

මනීෂාගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 20XX.01.01 සිට 20XX.12.31 වර්ෂය වේ. පහත සඳහන් තොරතුරු 20XX.12.31 දිනට අදාළ වේ.

	රු.		රු.
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	280 000	අන ඉතිරි මුදල්	90 000
වෙළෙඳ ණය ගැතියෝ	60 000	ගැනිලි	12 000
වෙළෙඳ ණය හිමියෝ	73 000	ඉතිරි බඩු තොගය (20XX.12.31)	55 000
ලී බඩු උපකරණ	30 000	බෙද හැරීමේ වාහන	550 000
ස්ථාවර තැන්පතු (වසර 5)	120 000	20XX.01.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය	600 000
ලැබිය යුතු ආදායම්	16 000	කාලච්ඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය	325 000
ගෙවිය යුතු වියදම්	15 000	බැංකු ණය	200 000
		(වසර 3කට පසුව ගෙවිය යුතු)	

මනීෂාගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.12.31 දිනට පිළියෙල කළ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පහත දැක්වේ.

මනිෂාගේ ව්‍යාපාරය
20XX.12.31 දිනට
මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය රු. රු.

ජංගම නොවන වත්කම්		
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	280 000	
බෙදු හැරීමේ වාහන	550 000	
ලී බඩු උපකරණ	30 000	860 000
ස්ථාවර තැන්පතු (වසර 5)		120 000
ජංගම වත්කම්		
අවසාන තොගය	55 000	
වෙළෙඳ ණය ගැතියෝ	60 000	
ලැබිය යුතු ආදායම්	16 000	
අන ඉතිරි මුදල්	90 000	221 000
මුළු වත්කම්		1 201 000
හිමිකම් හා වගකීම්		
20XX.01.01 ප්‍රාග්ධනය	600 000	
එකතු කළා - ශුද්ධ ලාභය	325 000	
	925 000	
අඩු කළා - ගැනිලි	(12 000)	913 000
ජංගම නොවන වගකීම්		
බැංකු ණය		200 000
ජංගම වගකීම්		
ණය හිමියෝ	73 000	
ගෙවිය යුතු වියදම්	15 000	88 000
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්		1 201 000

අමතර දැනුමට

ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය තත්ත්වය ඉදිරිපත් කළ හැකි අතීතයේ භාවිත කරනු ලැබූ තවත් ක්‍රමයක් ඔබගේ අමතර දැනුම සඳහා පමණක් පහතින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

මනිෂාගේ ව්‍යාපාරය
20XX.12.31 දිනට ශේෂ පත්‍රය

					පිරිවැය රු.
ප්‍රාග්ධනය 20XX.01.01	600 000		ජංගම නොවන වත්කම්		
එකතු කළා : ශුද්ධ ලාභය	325 000		ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි		280 000
	925 000		බෙදුහැරීමේ වාහන		550 000
අඩු කළා : ගැනිලි	12 000	913 000	ලී බඩු උපකරණ		30 000
ජංගම නොවන වගකීම්			ස්ථාවර තැන්පතු (වසර 05)		860 000
බැංකු ණය		200 000			120 000
ජංගම වගකීම්			ජංගම වත්කම්		
ණය හිමියෝ	73 000		ඉතිරි බඩු තොග	55 000	
ගෙවිය යුතු වියදම්	15 000	88 000	වෙළෙඳ ණයගැතියෝ	60 000	
			ලැබිය යුතු ආදායම්	16 000	
			අන ඉතිරි මුදල්	90 000	221 000
		1 201 000			1 201 000

ක්‍රියාකාරකම 08

සුමුදුගේ ව්‍යාපාරයේ 20XX.12.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය ගිණුම්කරණ සමීකරණයකින් දැක්වූ විට පහත පරිදි වේ.

$$\begin{aligned} \text{ගොඩනැගිලි} + \text{යන්ත්‍ර} + \text{ලී බඩු} + \text{තොග} + \text{ණය ගැති} + \text{මුදල්} &= \text{ප්‍රාග්ධනය} + \text{බැංකු ණය} + \text{ණය හිමි} \\ 240\ 000 + 60\ 000 + 20\ 000 + 30\ 000 + 50\ 000 + 80\ 000 &= 300\ 000 + 100\ 000 + 80\ 000 \end{aligned}$$

ඔබ විසින් ඉහත දක්වන ලද තොරතුරු මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක ඉදිරිපත් කරන්න.

ක්‍රියාකාරකම 09

සරණිගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය 20XX.01.01න් ආරම්භ වී 20XX.12.31න් අවසන් වේ. පහත සඳහන් දත්ත ඔබ වෙත ලබා දේ.

	රු.		රු.
20XX.01.01 ප්‍රාග්ධනය	320 000	මුදල්	24 000
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	340 000	යන්ත්‍ර උපකරණ	40 000
ලී බඩු	92 000	කාලච්ඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය	140 000
තොගය 20XX.01.01	56 000	බැංකු ණය (වසර 5කින් පසු ගෙවිය යුතු)	80 000
ණය ගැතියෝ	48 000	ණය හිමියෝ	80 000
ගැනිලි	15 000	බැංකු අයිරාව	35 000
ආයෝජන (වසර 2)	60 000	උපචිත වියදම්	20 000

ඔබ විසින්

01. අංක 1 සිට 5 දක්වා වගු යටතේ අදාළ අයිතමයන් පෙන්නුම් කරන්න.

1.

ජංගම නොවන වත්කම්	රු.	එකතුව රු.

2.

ජංගම වත්කම්	රු.	එකතුව රු.

3.

හිමිකම්	රු.	එකතුව රු.

4.

ජංගම නොවන වගකීම්	රු.	එකතුව රු.

5.

ජංගම වගකීම්	රු.	එකතුව රු.

02. 20XX.12.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන්න.

ක්‍රියාකාරකම 10

බිමාලීගේ ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 20XX.12.31න් අවසන් වූ වර්ෂය වන අතර, එදිනට ශේෂ පිරික්සුම පහත පරිදි වේ.

ගිණුමේ නම	හර රු.	බැර රු.
ප්‍රාග්ධනය		400 000
ණය ගැතියෝ	34 000	
ණය හිමියෝ		45 000
20XX.01.01 ඉතිරි බඩු තොගය	16 000	
ගැනුම්	395 000	
ගෙන ඒමේ කුලී	15 000	
විකණුම් කොමිස්	9 000	
රක්ෂණ ගාස්තු	12 000	
කඩ කුලී ආදායම්		30 000
ලැබූ වට්ටම්		6 000
විකුණුම්		650 000
දුන් වට්ටම්	3 000	
යන්ත්‍ර හා උපකරණ	120 000	
ගොඩනැගිලි	500 000	
බැංකු ණය (වසර 4කින් පසු නිදහස් කළ යුතු)		160 000
පොලී වියදම්	16 000	
බැංකු අයිරාව		20 000
මුදල් ශේෂය	155 000	
බොල් ණය	7 000	
පරිපාලන වේතන	25 000	
බැංකු ගාස්තු	4 000	
	1 311 000	1 311 000

මිල දී ගත් තොග සියල්ල විකිණී ඇති බව උපකල්පනය කරන්න.

ඔබ විසින්

1. 20XX.12.31න් අවසන් වර්ෂය සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය
2. 20XX.12.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන්න.